

ประเด็นและแนวโน้ม วิชาชีพการพยาบาล

(พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุง)

Trends & Issue of Nursing Profession

10035317

ห้องสมุด วพบ.สุรินทร์

วิจิตรา กุสุมภ์ และคณะ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1	
บทนำวิชาชีพการพยาบาล	1
<i>(วิจิตรา กุสุมภ์)</i>	
● ความหมายของการพยาบาล (Nursing)	1
● วิชาชีพ (Profession)	4
● วิชาชีพการพยาบาล (Nursing profession; Professional of nursing)	4
บทที่ 2	
วิวัฒนาการของการพยาบาลในอดีต-ปัจจุบัน	15
<i>(วิจิตรา กุสุมภ์)</i>	
● การพยาบาลในอดีต	16
● การพยาบาลในยุคปัจจุบัน	17
● วิชาชีพการพยาบาลในประเทศไทย	21
● บทบาทพยาบาลวิชาชีพ	28
● สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ	30
● คำประกาศสิทธิของผู้ป่วย	31
● จริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์	32
● การป้องกันการเกิดปัญหาทางกฎหมาย จากการปฏิบัติการพยาบาล	35
● มาตรฐานการพยาบาลและการผดุงครรภ์	39
● ประเด็นและแนวโน้มวิชาชีพการพยาบาล	45

สารบัญ

หน้า

บทที่ 3	สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี กับการพยาบาล และบุคคลระดับโลก (วิจิตรา กุสุมภ์)	51
	● สมเด็จพระย่า กับการพยาบาล	52
	● พระราชกรณียกิจของของสมเด็จพระย่า	55
	● สมเด็จพระย่ากับสาธารณสุขไทย	56
	● สมเด็จพระย่าทรงจัดตั้งหน่วยและมูลนิธิที่สำคัญ	57
	● สมเด็จพระย่ากับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต	57
	● วันพยาบาลแห่งชาติ	60
	● สมเด็จพระย่าทรงเป็นบุคคลสำคัญของโลก	62
บทที่ 4	องค์การวิชาชีพการพยาบาล สภาการพยาบาล: แผนยุทธศาสตร์สภาการพยาบาล (พ.ศ. 2555-2559) (วิจิตรา กุสุมภ์ & สัมพันธ์ สันทนาคณิต)	65
	● ความหมายขององค์การวิชาชีพการพยาบาล	66
	● หน้าที่ขององค์การวิชาชีพการพยาบาล	66
	● สมาคมพยาบาลชาวอเมริกัน	67
	สมาคมพยาบาลแคนาเดียน	68
	● สหพันธ์การพยาบาลแห่งชาติ	69
	● สภาพยาบาลระหว่างประเทศ	69
	● สมาคมนักศึกษาพยาบาลแห่งชาติ	70
	● International Honor Society : Sigma Theta Tau	71

สารบัญ

	หน้า
● องค์การวิชาชีพพยาบาลในประเทศไทย	71
● สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย	72
● สมาคมย่อยและชมรม และสภาการพยาบาล	77
● แผนพัฒนาสภาการพยาบาล ฉบับที่ 5 (2555-2559)	83
● แผนยุทธศาสตร์และวิสัยทัศน์	83
บทที่ 5 เอกสิทธิ์วิชาชีพการพยาบาล	91
(สัมพันธ์ สันตนาคนิต)	
● เปรียบเทียบความแตกต่างของความหมายของ วิชาชีพ (Profession) และอาชีพ (Occupation)	92
● เอกสิทธิ์ (Autonomy) ของวิชาชีพการพยาบาล	93
● ขอบเขตของเอกสิทธิ์ในวิชาชีพการพยาบาล	94
● ด้านบริการพยาบาล	95
● ด้านการวิจัยและการบริหาร	97
● แนวทางปฏิบัตินำไปสู่ความมีเอกสิทธิ์ (Road to autonomy)	98

สารบัญ

หน้า

บทที่ 6	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 103 (พ.ศ. 2555-2559) : แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) (วิจิตรา กุสุมภ์)	
●	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ที่ผ่านมา	104
●	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ 2555-2559)	106
●	วิสัยทัศน์	106
●	พันธกิจ	107
●	วัตถุประสงค์	108
●	เป้าหมายหลัก	109
●	ยุทธศาสตร์	110
●	การประเมินสถานะสุขภาพของคนไทย หลังใช้แผนพัฒนาสุขภาพ 10	110
●	แผนสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555-2559)	111
●	ทิศทางแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และยุทธศาสตร์	111

สารบัญ

หน้า

บทที่ 7	อาเซียน : การเตรียมความพร้อมของประเทศไทย	117
	(วิจิตรา กุสุมภ์)	
	● ความเป็นมาของอาเซียนและ ประเทศสมาชิกอาเซียน	118
	● วัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งอาเซียน	119
	● สัญญลักษณ์ของอาเซียน	120
	● โครงสร้างและกลไกการดำเนินงาน	120
	● กฎบัตรอาเซียน	121
	● หน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานและติดตาม ผลการดำเนินงาน	121
	● ด้านการศึกษาและการเตรียมความพร้อมของไทย	122
	● การประชุมสุดยอดอาเซียนในประเทศไทย	122
	● ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ	123
	● ความร่วมมือด้านสังคมและความร่วมมือเฉพาะด้าน	125
	● ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)	125
	● การลงนามข้อตกลงในวิชาชีพหลัก	126
	● ความร่วมมือกับประเทศภายนอกอาเซียน	127
	● ประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับ	127
	● ปัญหาในการรวมกลุ่มและความก้าวหน้าของอาเซียน	128
	● ผลกระทบ	130

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 8	
นโยบายด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (วิจิตรา กุสุมภ์)	135
● ด้านการศึกษา ความหมายของการศึกษา	136
● พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)	136
● วัตถุประสงค์และแนวนโยบาย	137
● การศึกษาระดับอุดมศึกษา	141
● การศึกษากับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	146
● อาเซียนกับแผนการศึกษาของประเทศไทย	150
● ปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษาเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย	153
● การเตรียมความพร้อมของการศึกษาไทย	155
● เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network-AUN)	158
● ยุทธศาสตร์ระยะ 5 ปี ด้านการศึกษาของอาเซียน (ASEAN 5-Year Plan on Education 2011-2015)	162
● กระทรวงศึกษาธิการ : นโยบายการขับเคลื่อนสู่เป้าหมายในปี พ.ศ. 2558	164
● ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	167
● โอกาสและผลกระทบจากการศึกษา เทคโนโลยี และนโยบายการขับเคลื่อนการศึกษาในอาเซียนต่อวิชาชีพการพยาบาล	168

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 9	
การศึกษาในวิชาชีพการพยาบาลและการวิจัย	175
<i>(วิจิตรา กุสุมภ์)</i>	
● สถาบันการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล	176
● การจัดการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์	177
● หลักสูตรระดับปริญญาตรี	178
● หลักสูตรระดับปริญญาโท	178
● ระดับปริญญาเอก	181
● การศึกษาต่อเนื่อง	183
● สมรรถนะของการพยาบาลเฉพาะทางด้านคลินิก	185
● การปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง (APNs)	187
● สมาคมผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง	190
● การศึกษาวิชาชีพการพยาบาล: การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน	193
● การวิจัยทางการพยาบาล	195
● การวิจัยทางการพยาบาลในยุคปัจจุบัน	196
● การวิจัยในอนาคต	197
บทที่ 10	
วิกฤตการขาดแคลนพยาบาล : วิกฤตชาติ	203
<i>(วิจิตรา กุสุมภ์)</i>	
● สภาพปัญหาการขาดแคลนพยาบาล	205
● สาเหตุการขาดแคลนพยาบาล	209
● ปัญหาพยาบาลของรัฐ	215

สารบัญ

	หน้า
● ไม่ได้รับความเป็นธรรม: พยาบาลชุมชน	217
● การแก้ปัญหาการขาดแคลนพยาบาล และความต้องการบริการสุขภาพ	219
● ผลกระทบจากการขาดแคลนพยาบาล	222
บทที่ 11 ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม โครงสร้างประชากร ปัญหาสุขภาพ และภัยธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อวิชาชีพพยาบาล (รวิวรรณ ศรีเพ็ญ & วิจิตรา กุสุมภ์)	225
● ปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม โครงสร้างประชากร	226
● ปัญหาสุขภาพ	231
● ผลกระทบต่อสังคมและประเทศชาติ	235
● ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตประชาชน	236
● ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม	240
● ภัยธรรมชาติในระดับโลก	240
● คลื่นยักษ์สึนามิ: ใต้วิปโยค 2547	241
● อุทกภัยภาคใต้ ปี 2554	243
● มหาอุทกภัยปี 2554	243
● ผลกระทบจากอุทกภัย	244
● การบริการของภาครัฐ	248
● ผลกระทบต่อวิชาชีพการพยาบาล	251

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 12 บัณฑิตด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ที่มีผลต่อวิชาชีพการพยาบาล (วิจิตรา กุสุมภ์)	259
● บัณฑิตด้านเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย	260
● ประเทศไทยกับการค้าเสรี (Free Trade Agreements; FTAs)	263
● แบบพิมพ์เขียว หรือแนวทางที่จะให้ AEC เป็นไป (AEC Blueprint)	266
● ประโยชน์ของการค้าเสรีต่อประเทศไทย (Free Trade Agreements; FTAs)	266
● กลยุทธ์ในการพัฒนา	267
● แผนพัฒนาเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยีสารสนเทศ	267
● บัณฑิตด้านการเมือง การปกครองของประเทศไทย	268
● ความขัดแย้งทางการเมืองกับภาวะวิกฤตของชาติ	269
● ความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน	275
● การชุมนุมประท้วงทางการเมืองมีผลต่อเศรษฐกิจ	276
● โอกาสและผลกระทบด้านการเมืองต่อวิชาชีพ พยาบาล	278

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 13 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการพยาบาล	285
(ัญญลักษณ์ วจนะวิศิษฐ)	
● ความหมาย ICT	287
● ปัญหาการใช้ ICT	288
● ส่วนประกอบของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ	290
● การนำสารสนเทศไปประยุกต์ใช้กับระบบบริการสุขภาพ	293
● ระบบสารสนเทศโรงพยาบาล (Hospital Information System : HIS)	293
● ระบบย่อยของระบบสารสนเทศโรงพยาบาล	294
● ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาระบบสารสนเทศ ทางการพยาบาล	295
● ปัจจัยสำคัญเพื่อการจัดการสารสนเทศ ทางการพยาบาล	296
● ICNP Alpha version and Beta version	299
● การจำแนกปรากฏการณ์ทางการพยาบาล	300
● ความหมายของปรากฏการณ์ทางการพยาบาล ในแต่ละแกน	301
● การจำแนกกิจกรรมการพยาบาล	303
● ระบบสารสนเทศทางการพยาบาล	305
● งบประมาณ กิจกรรมพิเศษทั้งในและนอกสถานที่	305
● ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการใช้สารสนเทศ ทางการพยาบาล	306

สารบัญ

	หน้า
<ul style="list-style-type: none"> ● ปัญหาการดำเนินงานจัดระบบสารสนเทศ ทางการพยาบาล 	307
บทที่ 14 การพยาบาลข้ามวัฒนธรรม (Transcultural Nursing) 311	
<i>(รัตนา จารุวรรณ)</i>	
<ul style="list-style-type: none"> ● ความหมายการพยาบาลข้ามวัฒนธรรม ● ความเป็นมาของการพยาบาลข้ามวัฒนธรรม ● โมเดลทฤษฎีการพยาบาลข้ามวัฒนธรรม (Transcultural Nursing Model: Sunrise Model) ● การผสมผสานการดูแลแบบพื้นบ้านเข้ากับการดูแล แบบวิชาชีพพยาบาล 3 แบบ ● แนวทางการปฏิบัติการพยาบาลข้ามวัฒนธรรม ● การเรียนการสอนการพยาบาลข้ามวัฒนธรรม ในหลักสูตรระดับปริญญาตรี ● งานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง ● แนวทางการประเมินผู้รับบริการข้ามวัฒนธรรม 	<p>312</p> <p>312</p> <p>315</p> <p>315</p> <p>317</p> <p>318</p> <p>320</p> <p>321</p>
บทที่ 15 การเสริมสร้างพลังอำนาจในวิชาชีพการพยาบาล 325	
<i>(ภัสพร ขำวิชา)</i>	
<ul style="list-style-type: none"> ● แนวคิดของการเสริมสร้างพลังอำนาจ ● ความหมายของการเสริมสร้างพลังอำนาจ ● ระดับของการเสริมสร้างพลังอำนาจ 	<p>326</p> <p>329</p> <p>329</p>

สารบัญ

	หน้า
● แนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจ	330
● ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเสริมสร้างพลังอำนาจ ในองค์กร	332
● สิ่งจูงใจของผู้ได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ	334
● ลักษณะของบุคคลและองค์กรที่มีการเสริมสร้าง พลังอำนาจ	335
● การประยุกต์แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ ในวิชาชีพการพยาบาล	339
บทที่ 16 สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ	345
<i>(อรุณี เสงยศமாக)</i>	
● ความหมายของสมรรถนะ	346
● สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ	347
● องค์ประกอบของสมรรถนะ	347
● ระดับของสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล	349
● สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพของสมาคมพยาบาล แห่งประเทศไทย	350
● สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย	352
● สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพและผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง	367
● สมรรถนะพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท	368
● สมรรถนะของอาจารย์พยาบาล	370

สารบัญ

	หน้า
● ประเด็นปัญหาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ	378
● แนวทางการพัฒนาสมรรถนะ	381
บทที่ 17 วิชาชีพการพยาบาลกับการประกันคุณภาพ	385
(วิจิตรา กุสุมภ์)	
● คำจำกัดความ	387
● แนวคิดการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล	388
● กระบวนการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล	389
● ผู้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาคุณภาพของ โรงพยาบาล	389
● ขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพ	390
● กระบวนการคุณภาพของ HA	391
● การรับรองคุณภาพโรงพยาบาล	392
● การประกันคุณภาพด้านการศึกษาวิชาการพยาบาล และการผดุงครรภ์	393
● ผลดีของการประกันคุณภาพ	404
● ประเด็นปัญหาการประกันคุณภาพ	405
● แนวโน้มในการประกันคุณภาพ	405

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 18 พยาบาลวิชาชีพในอนาคต (วิจิตรา กุสุมภ์)	411
● พยาบาล: แนวโน้มในอนาคต	411
● คุณลักษณะพยาบาลที่ผู้รับบริการคาดหวัง และพึงพอใจ	413
● พยาบาลวิชาชีพที่พึงประสงค์ในยุคปัจจุบัน	416
ดัชนีหัวเรื่อง	422